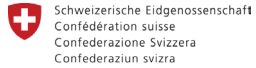

RAPORT NGA GRUPI I AUDITIMIT SOCIAL KAMENICË

PROJEKTI I MONITORUAR

SHPËRNDARJA E UJIT PËR FSHATRRAT HOGOSHT DHE LISOCKË NË KOMUNËN E KAMENICËS

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Norwegian Embassy

RAPORT NGA GRUPI I AUDITIMIT SOCIAL KAMENICË

PROJEKTI I MONITORUAR

SHPËRNDARJA E UJIT PËR FSHATRRAT HOGOSHT DHE LISOCKË NË KOMUNËN E KAMENICËS

HELVETAS
KOSOVO

Opinionet e shprehura në këtë raport nuk i përfaqësojnë domosdoshmërisht qëndrimet e Zyres së Bashkimit Evropian në Kosovë, Qeverive të Zvicrës, Suedisë, Norvegjisë e as të HELVETAS Swiss Intercooperation.

PËRMBAJTJA

7	Rreth DEMOS
7	Rreth Platforma CiviKos
8	Auditimi Social: Pse mbështetet nga DEMOS dhe çfarë ka për qëllim?
9	Hyrje
10	Përmbledhje Ekzekutive
13	Rreth Auditimit Social
14	Hapat e Procesit të Auditimit Social
14	Metodologjia
14	Përzgjedhja e Projekteve dhe Komunave
17	Procesi i Auditimit Social në Komunën e Kamenicës
17	Themelimi i Grupit të Auditimit Social në Kamenicë
17	Takimet e Rregullta të Grupit të Auditimit Social në Kamenicë
18	Qëllimi Specifik i Grupit të Auditimit Social në Kamenicë
19	Rreth Projektit
20	Gjetjet Kryesore
22	Rekomandimet
23	Lista e Përbërjes së Grupit të Auditimit Social

Rreth **DEMOS** Decentralisation and Municipal Support

Projekti për Decentralizim dhe Përkrahje Komunave (DEMOS), është projekt i bashkëfinancuar nga Bashkimi Evropian, Zvicra, Suedia dhe Norvegjia, zbatuar nga HELVETAS Swiss Intercooperation-Kosovo.

DEMOS përkrahë të gjitha komunitetet e Kosovës për të sjellë ndryshime sistemike që nxisin qeverisjen e mirë, dhe ofrimin e shërbimeve më të mira që ndikojnë pozitivisht në jetën e përditshme të qytetarëve.

DEMOS III ka për objektive të përgjithshme përmirësimin e performancës së komunave në qeverisje, menaxhim dhe shërbime, për të kontribuar në rritjen e kënaqësisë së qytetarëve.

Rreth platforma **CIVIKOS**

Platforma CiviKos është një iniciativë e organizatave të shoqërisë civile në Kosovë, e themeluar për të krijuar dhe promovuar një mjedis të përshtatshëm për bashkëpunim formal dhe të strukturuar në mes të shoqërisë civile dhe institucioneve shtetërore në Kosovë.

Në rritje të vazhdueshme dhe aktualisht me rreth 300 organizata anëtare të shoqërisë civile, Platforma CiviKos është e përkushtuar për thellimin e bashkëpunimit ndërmjet organizatave anëtare, autoriteteve publike, dhe palëve të tjera të interesuara në zhvillimin e shoqërisë civile në Kosovë. Me misionin e saj për të mundësuar një mjedis të favorshëm të shoqërisë civile në Kosovë, dhe anëtarësisë së saj në të gjitha rajonet e Kosovës, Platforma CiviKos vazhdon që të angazhohet në mënyrë aktive, në mbështetjen e anëtarëve të saj që veprojnë në nivel lokal dhe promovimin e pjesëmarrjes demokratike në nivel lokal.

AUDITIMI SOCIAL:

Pse mbështetet nga DEMOS dhe çfarë ka për qëllim?

DEMOS përkrahë komunat në bazë të performancës së tyre, duke përdorur Grantin e Performancës si mjet kryesor të saj. Sa më e mirë të jetë performanca e komunës, aq më e lartë është shuma e grantit. Performanca komunale vlerësohet përmes Sistemit të Menaxhimit të Performancës Komunale (SMPK) të Ministrisë së Administrimit të Pushtetit Lokal (MAPL).

Duke zhvilluar konkurrencën pozitive në mes të komunave, granti i performancës rrjedhimisht nxitë ndryshime pozitive në sjelljen e komunave për përmirësimin e qeverisjes demokratike, menaxhimit financiar dhe burimeve njerëzore, transparencës dhe integritetit.

Përveç Grantit të Performancës, DEMOS ofron asistencë teknike për stafin komunal që i fuqizon ata për të dhënë rezultate më të mira. Asistenca teknike ofrohet në fushat ku performanca konsiderohet të jetë më e dobët.

DEMOS gjithashtu përkrahë qeverinë qendrore në politikat sistemike, për një kornizë më të favorshme për qeverisje të decentralizuar.

Sipas komponentës së parë të projektit, DEMOS III synon të hapë të dhënat për një shqyrtim më të gjerë publik mbi performancën komunale dhe të inicojë auditime sociale për të monitoruar ndikimin e projekteve të Grantit të Performancës Komunale (MPG) tek qytetarët.

Qëllimi i kësaj ndërhyrjeje është të përfshijë organizatat e shoqërisë civile dhe qytetarët në kryerjen e auditimeve sociale për të monitoruar projektet e Grantit të Performancës Komunale (MPG) të zbatuar nga komunat.

Për të zbutur rreziqet e besueshmërisë së fondeve të Grantit të Performancës, dhe njëkohësisht për të monitoruar ndikimin e projekteve tek qytetarët, DEMOS ka vendosur auditime sociale brenda Grantit të Performancës Komunale (në sistem). Auditimet sociale do të përfshijnë edhe monitorimin e performancës dhe proceset e planifikimit të projekteve në nivel komunal. Projekti do të mbështesë zhvillimin e mjeteve dhe metodologjive të kampionimit, duke përfshirë trajnime për të kryer me sukses auditime të tilla sociale. Auditimet sociale të lartpërmendura do të financohen nga një pjesë e fondeve të Grantit të Performancës Komunale dhe do të zhvillohen nga organizata të shoqërisë civile. Për këtë, DEMOS do të jetë partner me OSHC-të kryesore.

HYRJE

Ky është një raport përmbledhës i Grupit të Auditimit Social të përbërë nga qytetarë aktivist, anëtarë të organizatave të ndryshme nga Kamenica, të cilët i janë bashkuar grupit të Auditimit Social për të monitoruar zbatimin e projektit **“Shpërndarjen e ujit për fshatrat Hogosht dhe Lisockë në Komunën e Kamenicës”**.

Raporti elaboron metodologjinë e ndjekur nga Grupi i Auditimit Social, veprimet për mbledhjen e të dhënave - duke përfshirë vizitat në terren dhe diskutimet me Kryetarin dhe përfaqësues të Komunës, dhe elaborimin e gjetjeve dhe rekomandimeve.

Auditimi social është bërë i mundur falë mbështetjes së Projekti për Decentralizim dhe Përkrahjen e Komunave (DEMOS), projekt i bashkëfinancuar nga Bashkimi Evropian, Zvicra, Suedia dhe Norvegjia, i zbatuar nga HELVETAS Swiss Intercooperation-Kosovo.

DEMOS përmes këtij aktiviteti synon të instalojë auditimin social si pjesë të kulturës së monitorimit qytetar për projektet kapitale të zbatuara nga komunat.

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Gjatë periudhës tetor-dhjetor 2022, CiviKos, me mbështetjen nga Projekti DEMOS, Plaforma CiviKos ka identifikuar një grup qytetarësh dhe përfaqësuesish të grupeve të organizuara të qytetarëve për të monitoruar zbatimin dhe mbarëvajtjen e investimit kapital në Komunën e Kamenicës, që ka për qëllim ndërtimin e rrjetit të ujësjellësit në fshatrat Hogosht dhe Liskocë.

Investimi në fjalë, me vlerë prej EUR 321,184.17

ka të bëjë me të gjitha punët përgatitore, punët e dheut, punët montuese, pjesët fazonike në nyje dhe puseta, punët e beton-armes, si dhe punë të tjera të nevojshme për ndërtimin e rrjetit të ujësjellësit në fshatrat Hogosht dhe Liskocë.

Gjatë kësaj periudhe dymujore, 18 qytetarë kanë marrë pjesë në një trajnim intensiv dyditor dhe në katër takime tjera, duke përfshirë takime në terren dhe takime me Kryetarin dhe përfaqësues tjerë të Komunës së Kamenicës. Përbërja e Grupit të Auditimit Social është përcaktuar në bazë të ndikimit që ka projekti i Komunës në grupe të ndryshme të popullsisë, e sidomos ato të marginalizuara. Më saktësisht Platforma CiviKos ka ftuar për të marrë pjesë personat që gjithashtu njohin natyrën e punës, duke qenë se projekti i monitoruar është shumë teknik. Përveç që në këtë auditim social është stimuluar pjesëmarrja e grave dhe të rinjve, vlen të theksohet se grupi në përbërje kishte edhe inxhinier, juristë e ekonomist, të cilët kishin kontribuar në kuptimin më të lehtë të kërkesave dhe detyrimeve kontraktuale të projektit në fjalë.

Projekti i Komunës, i kontraktuar përmes procedurës së negociuar pa publikim të njoftimit të kontratës, me emrin **“Shpërndarja e ujit për fshatrat Hogosht dhe Lisockë në Komunën e Kamenicës”** nga skema e grantit për performancë komunale, sipas Grupit për Auditim Social nuk është zbatuar si duhet në tërësi. Kjo për faktin e disa mangësive të evidentuara nga qytetarët. Grupi i Auditimit Social ka ngritur disa shqetësime, jo vetëm rreth mbarëvajtjes së realizimit të projektit, por edhe me procesin e planifikimit të tij.

Ndonëse ky projekt ishte rrjedhojë e kërkesave të shumta ndër vite të banorëve të fshatit Hogosht, monitorimi kishte ngritur shqetësime lidhur me konsultimin me banorë në fazën e planifikimit të tij. Monitorimi kishte gjetur se as në mesin e banorëve, por as në departamente të ndryshme përgjegjëse të Komunës, nuk kishte ndonjë informacion që një konsultim i tillë kishte ndodhur. Si rrjedhojë, janë ngritur shqetësime dhe pakënaqësi në mesin e banorëve lidhur me caktimin e lokacionit për burimin e marrjes së ujit. Për më tepër, monitorimi kishte identifikuar se pika e marrjes së ujit ishte përcaktuar nga Komuna pa shpim paraprak dhe

testim të cilësisë të tij. Ky shpim dhe matje nuk ishte realizuar deri në përfundim të këtij monitorimi. Shqetësimi të qytetarëve i kishte kontribuar edhe informacioni se Komuna kishte bërë testimet në dy vende të tjera, e që sipas analizave laboratorike, ai ujë ishte vlerësuar i jo i pijshëm. Në vazhdim, ndonëse projekti edhe në titull përfshin fshatin Lisockë, Grupi ka gjetur se fshati Lisockë nuk është fare i përfshirë në këtë projekt. Për këtë gjetje Komuna ishte përgjigjur se nuk ishte përfshirë për shkak të limitimeve buxhetore, megjithatë, asnjëherë nuk e kishte përmirësuar titullin e kontratës i cili drejton gabimisht në idenë se kemi të bëjmë me dy fshatra dhe tregon për planifikim jo të duhur të Komunës gjatë dizajnit të këtij investimi. Më tutje, monitorimi ka ngritur shqetësimet lidhur me vonesat në realizimin e planit dinamik të projektit, sipas të cilit projekti do të duhej të përfundonte në vitin 2022. Sipas informatave të pranuar nga Grupi, nga neglizhenca e operatorit ekonomik për të kryer punët me kohë si dhe rritja e çmimeve të tregut ndikuar nga kriza globale ekonomike, ka bërë që vlera e zbatimit të kontratës të rritet dhe punë e parapara të mos jenë të realizuara ende në tërësi. Monitorimi kishte identifikuar se në vonesën për realizimin e projektit kishte ndikuar edhe mosplanifikimi dhe veprimi në kohë nga ana e Komunës, e cila kishte planifikuar që rezervuari të instalohet në pronë private dhe kishte filluar punët pa e përfunduar procesin e shpronësimit, çështje që kishte marr një kohë të konsiderueshme.

Për më shumë, Grupi i Auditimit Social kishte gjetur se kompania nuk kishte bërë mbulimin e kanaleve, dhe nuk kishte vendosur zhavorr, dhe pothuajse në 90% të sipërfaqes dheu nuk ishte shtypur siç kërkohej me kontratë. Po ashtu, kubëzat e larguara nga trotualet nuk ishin kthyer në vendin e tyre, duke shkaktuar kështu barriera në lëvizjen e banorëve dhe qasje të vështirësuar në shtëpi/prona. Banorët ishin detyruar të rregullojnë rrugën vet, sepse kontrata e parashihte rregullimin vetëm pas përfundimit të punëve.

Sa i përket gjetjes së Grupit të Auditimit Social se projekti nuk u përgjigjet prioriteteve dhe kërkesave më urgjente të qytetarëve, Kryetari i Komunës ka informuar Grupin se janë mbajtur dëgjime publike. Sidoqoftë, është konfirmuar se Komuna nuk posedon procesverbale nga këto dëgjime publike. Grupi i Auditimit Social mendon se nuk janë bërë përpjekje të mjaftueshme për të konsultuar qytetarët, pasi nuk ka pasur dëgjime publike të veçanta për projektin. Edhe nëse supozohet se Komuna ka mbajtur konsultimet të përgjithshme me qytetarë, procesi ka rezultuar në një diskrepancë të madhe në mes nevojave të qytetarëve dhe projektit. Gjegjësisht, mund të konkludohet se sugjerimet e qytetarëve nuk janë marrë për bazë gjatë planifikimit të këtij projekti.

Synimi i Grupit për Auditim Social është që Komuna e Kamenicës, përveç përmirësimit të komunikimit të mirëfilltë me qytetarë e sidomos në projektet të cilat ndikojnë direkt në jetën e tyre, gjithashtu të konsideroj mundësinë e ndërrimit të pikës së marrjes së ujit dhe të siguroj cilësinë në ujin që do të përdoret për furnizim të fshatit. Po ashtu, duke qenë se jemi në kohë të reshurave, dhe rreziqet në komunikacion dhe sfidat në lëvizje janë të mëdha, Grupi i Auditimit Social kërkon nga Komuna të shtojë angazhimin për sanimin e të gjitha gropave që kanë mbetur të hapura, të vendosën kubëzat në vendet e tyre dhe të kthehet rruga në gjendjen

e para projektit.

Komuna e ka mirëpritur angazhimin qytetar për të përmirësuar implementimin e projektit në fjalë. Kryetari i Kamenicës, së bashku me Drejtorin e Shërbimeve Publike, ka diskutuar gjetjet e Grupit të Auditimit Social dhe ka ofruar shpjegime për disa nga gjetjet.

Të gjitha palët e përfshira ishin mirënjohëse për ndihmën e ofruar nga Platforma CiviKos dhe DEMOS për të thelluar bashkëpunimin Komunës me qytetarët. Meqenëse projekti në fjalë nuk është përfunduar ende, monitorimi në këtë fazë të projektit i kontribuon dukshëm finalizimit të suksesshëm të tij, duke i dhënë mundësinë Komunës të bëjë modifikimet apo përmirësimet e nevojshme.

Duke u bazuar në gjetjet dhe rekomandimet e dala nga procesi i auditimit social, Grupi i Auditimit Social do të vazhdojë të monitorojë progresin e arritur në realizimin e investimit të papërfunduar dhe zbatimin e rekomandimeve që kanë dalë nga ky raport, duke i mbajtur qytetarët të informuar për zhvillimet e reja.

RRETH AUDITIMIT SOCIAL

Sipas udhëzuesit të përgatitur nga DEMOS, auditimi social është njëra nga disa qasjet drejt arritjes së llogaridhënies sociale, përmes një procesi të angazhimit konstruktiv ndërmjet qytetarëve, qeverisë, shoqërisë civile, dhe në disa raste edhe palëve të interesuara të sektorit privat për të vlerësuar sjelljen dhe performancën e zyrtarëve publik, udhëheqësve të zgjedhur dhe ofrueseve të shërbimeve që përdorin burimet publike për të ofruar shërbime, për të përmirësuar mirëqenien e komunitetit dhe për të mbrojtur të drejtat e njerëzve.

Auditimi social bazohet në parimet themelore të qeverisjes demokratike dhe të mirë, që do të thotë se procesi është pjesëmarrës, gjithëpërfshirës, transparent, me qasje në informatat e nevojshme dhe se vendimmarrësit dhe politikë bërësit mbahen përgjegjës.

Auditimet sociale nuk duhet të ngatërrohen me auditimet formale dhe financiare, mirëpo ato janë element thelbësor me potencial të plotësojnë auditimet financiare tradicionale për të ndihmuar institucionet publike të krahasojnë performancën e tyre të përgjithshme. Raportet e auditimit social, e në veçanti rezultatet që gjenerohen nga to, mund të përdoren për t'u përfshirë edhe në planet vjetore të auditimit të brendshëm të komunave.

Auditimet sociale ndonjëherë ndërmerren si një ngjarje e vetme, por janë më efektive kur kryhen në mënyrë sistematike si një proces që realizohet në intervale të rregullta. Për të mundësuar këtë, është thelbësore të ndërtohet një mirëkuptim i përbashkët dhe pronësi reciproke e auditimit social ndërmjet palëve përkatëse të interesuara. Kur janë të suksesshme, proceset e llogaridhënies sociale çojnë në përmirësimin e menaxhimit të burimeve publike, zbatimin e projekteve dhe ofrimin e shërbimeve dhe politikave publike nga të cilat përfitojnë njerëzit, veçanërisht grupet e marginalizuara të shoqërisë. Nëse kryhet rregullisht dhe në mënyrë konstruktive, procesi dhe rezultatet e tij kanë treguar se forcojnë besimin e ndërsjellë ndërmjet qytetarëve dhe institucioneve qeveritare.

Bashkëpunimi në mes të DEMOS dhe Platforma CiviKos ka për qëllim krijimin e infrastrukturës për auditim social. Meqë është një formë e re e bashkëpunimit në mes të qytetarëve dhe autoriteteve publike, ndërtimi i kapaciteteve është i domosdoshëm. Andaj, ky bashkëpunim ka filluar me pilotim të auditimit social në katër komuna: Pejë, Kamenicë, Lipjan dhe Rahovec. Përmes aktiviteteve në këtë projekt, DEMOS dhe Platforma CiviKos synojnë të instalojnë këtë metodologji tek autoritetet publike në Kosovë dhe shoqëria civile, në mënyrë që të zhvillohet edhe më tutje si praktikë në të ardhmen për projekte të ndryshme kapitale.

HAPAT E PROCESIT TË AUDITIMIT SOCIAL

Platforma CiviKos duke u bazuar në hapat e metodologjisë së auditimit social të DEMOS, ka punuar aktivisht në krijimin e infrastrukturës për monitorimin e katër projekteve kapitale në katër komunat partnere. Gjegjësisht, në Pejë, Kamenicë, Lipjan dhe Rahovec. Metodologjia dhe qasja janë ndërtuar përgjatë një procesi dhe diskutimi të thukët në mes të Platformës CiviKos dhe DEMOS. Pjesët në vazhdim do të shtjellojnë secilin hap që ka formësuar këtë bashkëpunim dhe ka vënë themelet për zhvillimin e konceptit të auditimit social në Kosovë.

METODOLOGJIA

Përzgjedhja e Projekteve dhe Komunave

Një ndër pjesët e rëndësishme të procesit të Auditimit Social e përbën përzgjedhja e komunave dhe projekteve që do të monitorohen nga grupet e auditimit social. Fillimisht, procesit të përzgjedhjes u janë nënshtruar vetëm komunat që kanë përfituar nga granti i performancës. Hapi i parë ka qenë listimi i komunave dhe projekteve në mënyrë që të krijohet një bazë solide për zhvillimin e auditimit social. Hapi fillestar ka qenë i udhëhequr nga DEMOS, që në bashkëpunim me Platformën CiviKos dhe Ministrinë e Administrimit dhe Pushtetit Lokal (MAPL), kanë dërguar te të gjitha këto komuna një kërkesë për shprehje të interesimit/vullnetit për të pilotuar auditimin social. Kësaj kërkesë u janë përgjigjur pozitivisht komunat në masë të madhe, dhe rrjedhimisht ato që komuna që kanë shprehur gatishmërinë të bashkëpunojnë për zbatimin e auditimit social janë vendosur në listën e komunave potenciale për ta pilotuar auditimin social.

Pas përfundimit të fazës së parë, DEMOS së bashku me Platformën CiviKos dhe MAPL kanë bërë përzgjedhjen e projekteve duke u bazuar në kriteret si më poshtë:

Statusi i projektit (nëse është në përfundim, mbi 50% e punëve janë të përfunduara, apo është në fazën fillestare);

Targetimi dhe ndikimi i lartë apo i ulët i projekteve për grupet e marginalizuara si gratë, të rinjtë, të moshuarit, personat me nevoja të veçanta dhe komunitetet jo shumicë;

Natyra e projektit dhe fusha e ndikimit me prioritet në fushat e arsimit, shëndetësisë dhe ambientit;

Vlera e grantit e alokuar për realizimin e projektit kapital.

Si rezultat, projektet të cilat kanë marrë më shumë pikë duke u bazuar në kriteret e lartpërmendura janë propozuar për auditim social.

Projektet e përzgjedhura janë si në vijim:

- Rregullimi i Parkut Karagaq në Komunën e Pejës;
- Projekti për shpërndarjen e ujit për fshatrat Hogosht dhe Lisockë në Komunën e Kamenicës;
- Ndërtimi i infrastrukturës për persona me nevoja të veçanta në Komunën e Rahovecit (Rahovec, Xërxë, Fortesë, Krushë e Madhe, Celinë, Hoqë e Vogël, Optrushë, Malësi e Vogël, Ratkoc, Dejn dhe Qifllak); dhe
- Ndërtimi i Rezervuarit të Ujit dhe Rehabilitimi i Rrjetit të Ujësjetës në Janjevë në Komunën e Lipjanit.

Komunat të cilat janë përzgjedhur për auditim social janë njoftuar zyrtarisht dhe të gjitha kanë shprehur gatishmërinë për të pilotuar auditimin social për projektet përkatëse të përzgjedhura.

Pas përzgjedhjes së projektit, ka filluar faza vijuese dhe më e rëndësishme e projektit – vendosja e bashkëpunimit me komunat e përzgjedhura dhe themelimi i grupeve për auditim social në terren. Kjo fazë përfshinë ishte edhe pjesa kryesore dhe e domosdoshme për një auditim social të suksesshëm.

- Takimi përgatitor me ekzekutivin komunal: DEMOS së bashku me Platformën CiviKos kanë zhvilluar takime me kryetarët dhe përfaqësues të komunave të Pejës, Rahovecit, Kamenicës dhe Lipjanit për t'i njoftuar së afërmi me procesin e auditimit social, si për shkëmbimin e informatat e nevojshme për projektet në fjalë. Këto takime përveç informimit të institucioneve, kanë shërbyer edhe si një mundësi për zhvillimin dhe mirëmbajtjen e bashkëpunimit në mes të qytetarëve dhe institucioneve lokale.

- Përzgjedhja e kujdeshme e grupeve të auditimit social: Një nga hapat më sfidues në këtë proces ishte përzgjedhja e grupeve të auditimit social. Platforma CiviKos e ka zhvilluar këtë hap në bashkëpunim me komunat dhe me organizatat anëtare në secilën komunë – meqë CiviKos ka një rrjet të pasur të organizatave jo-qeveritare që operojnë në nivel lokal në të gjithë Kosovën.

Grupet e auditimit social në katër komunat partnere janë përzgjedhur me kujdes të veçantë. Si kriter gjatë përzgjedhjes është marrë parasysh interesimi i qytetarëve për t'u bashkuar me grupin, si dhe ndikimi që ka projekti në jetën e tyre. Rëndësi e veçantë i është kushtuar besimit që anëtarët e komunitetit të jenë sinqerisht të bindur se grupi i auditimit social përfaqëson interesat e tyre. Një element tjetër shumë i rëndësishëm gjatë identifikimit të grupit ka qenë edhe përfaqësimi i grupeve të marginalizuara, apo nën- përfaqësuara, duke ju dhënë zë të barabartë gjatë procesit të auditimit social. Platforma CiviKos përveç qytetarëve pjesëtarë të komunitetit, ka përfshirë po ashtu edhe organizatat e shoqërisë civile që veprojnë në nivel lokal. Përfshirja e organizatave është bërë me qëllim të përfitimit nga metodologjia e auditimit social e cila mund të replikohet nga ta në të ardhmen për projekte të ngjashme.

- **Trajnimi i grupeve të auditimit social:** Meqë auditimi social është koncept shumë i ri në Kosovë, DEMOS ka rekomanduar që menjëherë pas përzgjedhjes së grupeve të auditimit social të fillohet me trajnimin për auditimin social dhe informatave bazë për projektin e përzgjedhur. Në këtë fazë ekipi i DEMOS ka qenë shumë mbështetës duke ofruar asistencë edhe në trajnimin e grupeve të auditimit. Në këtë fazë janë zbërthyer të gjitha projektet e përzgjedhura dhe është krijuar kohezioni në mes të grupit.

- **Takimet e rregullta të grupeve të auditimit social:** Platforma CiviKos ka lehtësuar takimet e rregullta të grupeve të auditimit social. Gjatë takimeve të rregullta, grupet e auditimit social janë takuar në zonat ku veprojnë dhe kanë analizuar zbatimin e projektit e po ashtu kanë identifikuar gjetjet specifike.

Me qëllim të vërtetimit të gjetjeve, pranimit të informatave shtesë dhe largimit të keqkuptimeve apo keqinterpretimeve, grupet e auditimit social janë takuar edhe me përfaqësuesit e komunave përkatëse ku ishte planifikuar zbatimi i auditimit social. Grupet e auditimit social kanë zhvilluar edhe takime në terren për të parë së afërmi realizimin e investimeve që janë bërë lidhur me projektet në fjalë, dhe për të analizuar nivelin e zbatimit të projektit. E gjitha kjo është bërë me qëllim të evidentimit të gjetjeve gjatë procesit të monitorimit. Përveç vërtetimit të gjetjeve, këto takime kanë synuar ndërtimin e një fryme bashkëpunimi në mes të qytetarëve dhe institucioneve.

- **Përgatitja e pyetjeve dhe treguesve të auditimit social:** Grupet e auditimit social në katër komunat pilotuese kanë përpiluar pyetje specifike për komunën, kanë mbajtur takime me kryetarët e komunave, dhe drejtorët e drejtorive përkatëse për projektin që është monitoruar. Këto pyetje janë zhvilluar me inputet e qytetarëve në takimet e rregullta përmes një procesi të lehtësuar nga Platforma CiviKos dhe me mbështetjen e ekipit të DEMOS.

Pas takimit me komunat dhe marrjes së informatave, sipas nevojës janë dërguar edhe kërkesat me shkrim për sigurim të informatave apo dokumentacionit shtesë në lidhje me projektin. Pas grumbullimit të informatave dhe dokumenteve relevante janë përpiluar gjetjet kryesore dhe rekomandimet për komunën.

- **Nënshkrimi i memorandumeve të bashkëpunimit me katër komunat partnere:** Me qëllim të formalizimit të bashkëpunimit me komunat pilotuese, Platforma CiviKos ka nënshkruar memorandume bashkëpunimi me katër komunat partnere. Memorandumi i bashkëpunimit formalizon bashkëpunimin në mes të Platformës CiviKos dhe komunave partnere. Me anë të memorandumeve të nënshkruara komunat janë dakorduar që të përpilojnë një plan të veprimit 3-6 muaj pas procesit të monitorimit, atëherë kur grupi i qytetarëve të ketë të përpiluar raportin e monitorimit dhe prezantuar gjetjet dhe rekomandimet e tyre. Kjo me qëllim për të siguruar përcjelljen dhe progresin e arritur në drejtim të adresimit të gjetjeve dhe rekomandimeve.

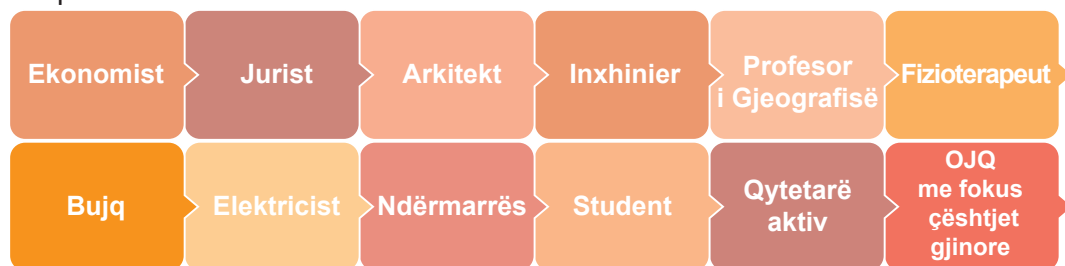
PROCESI I AUDITIMIT SOCIAL NË KOMUNËN E KAMENICËS

Themelimi i Grupit të Auditimit Social në Kamenicë

Më qëllim të identifikimit dhe përzgjedhjes së pjesëtarëve të Grupit të Auditimit Social në Kamenicë, dhe duke marrë parasysh veçantinë e projektit, është vizituar fshati Hogosht për të identifikuar së pari përfaqësuesit e Këshillit Lokal të fshatit. Pas takimit me përfaqësues të Këshillit Lokal dhe prezantimit të konceptit të auditimit social, qytetarët kanë shprehur gatishmërinë e bashkimit në Grupin e Auditimit Social. Grupi i Auditimit Social në Kamenicë kishte në përbërje përfaqësues të Këshillit Lokal, qytetarë aktiv dhe banorë të zonës të cilët ndikohen drejtpërdrejt nga projekti i ujësjellësit në Hogosht.

Në total, në Hogosht janë identifikuar dhe përzgjedhur 18 qytetarë, prej të cilët gjashtëmbëdhjetë janë burra dhe dy janë gra. Përfshirja e grave ka qenë sfiduese, për këtë projekt.

Sa i përket profesioneve, anëtarët e Grupit të Auditimit Social në Kamenicë janë si më poshtë:

Menjëherë pas konsolidimit të Grupit të Auditimit Social në Kamenicë, Platforma Civikos ka organizuar në Hotel Jehona Kamenicë trajnimin dyditor me datat 25 dhe 26 Tetor 2022. Gjatë këtyre dy ditëve, pjesëmarrësit kanë mësuar rreth funksionimit të nivelit lokal, procesit të monitorimit të kontratave si qytetarë aktiv, si dhe janë njoftuar me hapat e procesit të auditimit social.

Takimet e Rregullta të Grupit të Auditimit Social në Kamenicë

Menjëherë pas trajnimit dhe konsolidimit të Grupit, pjesëtarët kanë filluar me takimet e rregullta. Grupi i Auditimit Social në Kamenicë gjithsej ka mbajtur katër takime, në mesin e të cilave dy takime me përfaqësues të Komunës së Kamenicës.

Qëllimi Specifik i Grupit të Auditimit Social në Kamenicë

Qëllimi specifik i Grupit të Auditimit Social në Kamenicë ka qenë matja e ndikimit të zbatimit të projektit 'Shpërndarja e ujit për fshatrat Hogosht dhe Lisockë në Komunën e Kamenicës', me fokus në adresimin dhe përfshirjen e kërkesave dhe nevojave të kategorive të ndryshme të qytetarëve në intervenimet që ka bërë projekti, rritjen e efikasitetit të zbatimit, si dhe përfshirjen e komunitetit në vendimmarrje.

Indikatorët e performancës të përgatitur nga Grupi i Auditimit Social për projektin e monitoruar janë:

- Organizimi i konsultimit publik me qytetarët që projekti i ndikon drejtpërdrejtë;
- Realizimi i projektit sipas kontratës dhe në kohën e paraparë;
- Rezervuari i ujit dhe lokacioni i tij në përmbushje të kërkesave dhe nevojave të qytetarëve të fshatit Hogosht;
- Kënaqshmëria e qytetarëve të fshatit Hogosht me lokacionin e burimit të ujit.

Kërkesat për informacion/dokumente dhe pyetjet e dërguara nga Grupi i Auditimit Social në Kamenicë te Komuna e Kamenicës

Duke marrë parasysh natyrën e projektit, Grupi i Auditimit Social për të mbledhur informacion të nevojshëm për procesin, ka kërkuar nga Komuna e Kamenicës dokumentet dhe informacionet si më poshtë:

- Ftesat dhe procesverbalet që Komuna i posedon për pjesëmarrje të qytetarëve gjatë dëgjimeve buxhetore për projektin "Shpërndarja e ujit për fshatrat Hogosht dhe Lisockë në Komunën e Kamenicës".
- Cilat janë arsyet e mospërfshirjes së fshatit Lisockë në intervenimet e projektit, pasi që ky fshat përmendet në kontratë? A ekziston ndonjë plan për përfshirje të këtij fshati në të ardhmen e afërt?
- Gjatë implementimit të kontratës, a ka pasur nevojë për buxhet shtesë dhe cilat kanë qenë arsyet?
- Pse është bërë shpuarja e ujit dhe përzgjedhja e burimit të ujit aty ku është vendosur aktualisht e jo diku tjetër?
- A është vendosur rezervuari i ujit siç ka qenë i paraparë me kontratë? Nëse jo, cilat janë arsyet? Çfarë po bëhet në këtë drejtim nga ana e Komunës për ta zgjidhur problemin?
- A është monitoruar në baza të rregullta implementimi i projektit nga ana e Komunës?
- A ka qenë pjesë e kësaj kontrate edhe një plan i kyçjes së shtëpive e lagjeve në sistemin e ujësjellësit?
- A ka pasur vonesa në zbatimin e projektit? Nëse ka po, cilat ishin arsyet e vonesave?
- Deri në çfarë mase janë të shtruar gypat në drejtim të burimit të ujit dhe janë bërë ndërlidhjet me rezervuarin e ujit? A do të konsiderohet një riorientim i gypave

dhe rrjedhimisht lokacionit të ri për “burimin adekuat të ujit”? Çfarë implikimi do të kishte kjo për projektin, financiare dhe të tjera?

- Të sigurohet harta zonale që të shikohen lokacionet e burimit të ujit dhe rezervuarit.
- A është e paraparë me kontratë mirëmbajtja e këtij investimi?

RRETH PROJEKTIT

Projekti	Shpërndarja e Ujit për Fshatrat Hogosht dhe Lisockë në Komunën e Kamenicës
Çmimi total i punëve në kontratë	EUR 321,184.17
Statusi i kontratës	I përfunduar

GJETJET KRYESORE

Disa nga gjetjet kryesore për zbatimin e projektit për shpërndarjen e ujit për fshatrat Hogosht dhe Lisockë në Komunën e Kamenicës janë:

Mungesa e informatave për organizimin e procesit të konsultimit publik për projektin në fjalë: Gjatë takimit të Grupit të Auditimit Social me Kryetarin e Komunës të Kamenicës dhe disa nga drejtorët e drejtorive përkatëse, u konfirmua se Komuna e Kamenicës nuk posedon procesverbale të takimeve/konsultimit publik për projektin në fjalë. Përfaqësuesit e fshatit Hogosht nuk kanë njohuri për ndonjë konsultim të organizuar për këtë projekt. Po ashtu, njoftime apo procesverbale të dëgjimeve buxhetore/konsultimeve publike për këtë projekt nuk ka të publikuara në ueb faqen e Komunës. Mungesa e këtyre informatave e pamundëson të konstatohet se a janë konsultuar qytetarët për projektin në fjalë, si dhe jep indikacione për mungesë të transparencës dhe logaridhënies nga ana e Komunës.

Planifikim joadekuat në dizajnimin e këtij investimi: Edhe pse në kontratë figuron fshati Lisockë, pas takimit me përfaqësues të Komunës së Kamenicës është marrë informata se fshati Lisockë nuk është i përfshirë në projekt për shkak të mungesës së buxhetit. Kjo tregon një planifikim joadekuat nga ana e Komunës në momentin e dizajnit të këtij projekti dhe rrjedhimisht të gjitha intervenimeve që janë të nevojshme si pjesë e këtij investimi.

Përzgjedhja e lokacionit të burimit të ujit pa konsultim paraprak me qytetarët dhe pa u bërë testimet e nevojshme: Komuna e Kamenicës ka përzgjedhur lokacionin e burimit të ujit pa u konsultuar me banorët e fshatit Hogosht. Gjithashtu, ka shtrirë rrjetin e ujësjellësit pa e bërë shpimin dhe testimin e ujit nëse i plotëson parametrat e paraparë të cilësisë për pije apo nëse ky burim mund të sigurojë sasi të mjaftueshme për konsum nga banorët e fshatit Hogosht. Ky veprim i Komunës ka ngritur shumë shqetësime dhe pakënaqësi tek qytetarët e fshatit Hogosht, për faktin se mungesa e testimeve të nevojshme të burimit shkakton pasiguri tek qytetarët. Njëkohësisht, në momentin që një investim madhor si ky ndërmerret, fillimisht do të ishte e udhës që Komuna të sigurohet se lokacioni i përzgjedhur për burimin e ujit është i duhuri, e pastaj të punohet rreth shtrimit të rrjetit dhe sigurimit të infrastrukturës përcjellëse.

Vonesa në zbatim të kontratës: Sipas informatave të marra nga Komuna e Kamenicës, por edhe nga punët në terren, projekti në fjalë nuk është përfunduar gjatë vitit 2022 ashtu siç ishte paraparë me kontratë. Vonesat në përfundim të kontratës kanë ndodhur për arsye të vijim:

- Si rezultat i neglizhimit nga ana e operatorit ekonomik për kryerjen e punëve me

kohë ka pasur vonesa në realizimin e punëve dhe kjo ka ndikuar edhe në rritjen e vlerës së kontratës. Vonesa e tejzgjatur ka bërë që punimet të mbërrijnë kohën e krizës ekonomike globale, të manifestuar pastaj me inflacion të lartë në vendin tonë. Si rrjedhojë, çmimet kanë ndryshuar dhe operatorit i është vështirësuar/pamundësuar kryerja e një pjese të konsiderueshme të punëve me çmimet e përcaktuara gjatë kontraktimit.

- Lokacioni për vendosjen e rezervuarit është paraparë të vendoset në pronë private. Komuna e ka përcaktuar lokacionin pa e bërë shpronësimin e pronës. Prona ku është paraparë të vendose rezervuari është shpronësuar më vonë, pra tashmë është çështje e zgjidhur. Sidoqoftë, procesi ka zgjatur dhe rrjedhimisht ka ndikuar afatet kohore të implementimit të projektit.

Mungesa e sanimit të gropave pas kryerjes së një pjese të intervenimeve: Edhe pse mbulimi i gropave, kanaleve dhe vendosja e kubëzave është e paraparë të bëhet pas përfundimit të kontratës (për shkak të testimit të gypave), dëmtimi i rrugëve dhe trotuareve ka shkaktuar vështirësi në qarkullim dhe rrezikim të banorëve. Komuna e Kamenicës pas insistimit të anëtarëve të Grupit të Auditimit Social ka inspektuar gjendjen e rrugëve në Hogosht me datë 02.02.2023. Pjesa kryesore ku janë shtrirë gypat e ujit nuk është mbuluar dhe shtypur si duhet me dhe, duke e lënë rrugën të dëmtuar.

REKOMANDIMET

- Të organizohet konsultim publik me qytetarët që i ndikojnë projektet kapitale të Komunës si dhe të përfshihen rekomandimet dhe sugjerimet e tyre.
- Të kryhen analizat e cilësisë së ujit nga burimi që pritet të merret uji dhe rezultatet e këtij testimi të ndahen me banorët e fshatit Hogosht. Nëse rezulton që burimi i përzgjedhur dhe uji që merret nga ky burim nuk plotëson parametrat e kërkuara, atëherë të shikohet mundësia e ndërrimit të lokacionit të burimit të ujit tek një lokacion alternativ që i plotëson parametrat. Ky lokacion potencial dhe i ri do të duhej të vendoset vetëm pasi qytetarët e fshatit Hogosht të kenë dhënë sugjerimet e tyre. Kjo do të ndikonte në evitimin e shqetësimit e tyre për cilësinë e ujit që do të shfrytëzojnë dhe hezitimeve për kyçje në ujësjellës.
- Të shikohet mundësia e sanimit të disa prej gropave dhe dëmeve të shkaktuara nga operatori ekonomik edhe para përfundimit të kontratës. Pas përfundimit të kontratës të sanohen të gjitha gropat që kanë mbetur të hapura, të vendosën kubëzat në vendet e tyre dhe të kthehet rruga në gjendjen fillestare siç ka qenë para projektit.

LISTA E PËRBËRJES SË GRUPIT TË AUDITIMIT SOCIAL

	Emri dhe Mbiemri	Organizata/Profesioni
1	Sejdi Latifaj	Ekonomist
2	Lirigzon Myrtaj	Student
3	Bashkim Latifaj	Profesor i Gjeografisë
4	Shaban Kastrati	Inxhinier
5	Durim Biqkaj	Jurist
6	Ilir Kastrati	Arkitekt
7	Albert Sermaxhaj	Jurist
8	Hesat Myrtaj	Fizioterapeut
9	Vesel Biqkaj	Qytetar aktiv
10	Haqif Agaj	Qytetar aktiv
11	Enver Sermaxhaj	Qytetar aktiv
12	Muhamet Kastrati	Ndërmarrës
13	Vebi Kastrati	Elektracist
14	Adnan Agaj	Gastronom
15	Atdhetar Latifaj	Qytetar aktiv
16	Mentor Kastrati	Qytetar aktiv
17	Igballe Hajdari	OJQ Gruaja Hyjnore
18	Feime Kastrati Ismajli	OJQ Gruaja Hyjnore

